

PRINCIP NEJLEPŠÍCH ZÁJMŮ DÍTĚTE

MARTIN KORNEL

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Príspevok sa zaoberá genezou a obsahom princípu najlepšieho zájmu dieťaťa.

Key words in original language

Nejlepší zájmy dítěte; Úmluva o právech dítěte

Abstract

Contribution analyses the development and function of the best interests of the child principle.

Key words

Best interests of the child, Convention on the Rights of the Child

1. ÚVODEM

I Vyjádření principu nejlepších zájmů dítěte (*best interests of the child*), někdy také označovaného jako princip blaha dítěte (*welfare principle*), nalezneme v řadě pramenů mezinárodního práva. Mimo jiné právě proto se s jeho aplikací v různých podobách setkáváme ve všech zemích euroamerické kulturní zóny. Zrození této právní zásady nelze přesně datovat, avšak její projevy zaznamenáváme už v době, kdy nebyla výslovně vyjádřena žádným právním předpisem.¹ Příspěvek si klade za cíl prozkoumat, jakým způsobem s tímto principem pracují vybrané prameny mezinárodního práva a jak byl princip nejlepších zájmů na základě těchto pramenů promítnut do české národní legislativy.

2. PRINCIP NEJLEPŠÍCH ZÁJMŮ DÍTĚTE A MEZINÁRODNÍ PRÁVO

Za první významný mezinárodní dokument týkající se práv dítěte považujeme ženevskou deklaraci práv dítěte, přijatou Společností národů v roce 1924.² Text deklarace je vystavěn na pěti principech týkající se ochrany dětí, podle nichž má být pro dítě něco uděláno, přitom ale dětem nějaká konkrétní oprávnění nepřiznává. Mezi výslovně vyjádřenými principy nalezneme například povinnost dítě nasýtit, ošetřit nebo vzdělávat. Vyjádření principu nejlepších zájmů dítěte zde však nenalezneme. Nicméně z preambule již můžeme

¹ K tomu srov. STOJANOWSKA, Wanda. *Rozwód a dobro dziecka*. Warszawa : Wydawnicwo prawnicze, 1979, s. 11.

² Geneva Declaration of the Rights of the Child

předobraz principu nejlepších zájmů dítěte abstrahovat, neboť podle ní (...) *muži i ženy všech národností uznávajíce, že lidstvo dluží dítěti to nejlepší, co mu musí dát (...)*.³

Deklarace práv dítěte přijatá na půdě OSN v roce 1959 katalog dětských práv rozšiřuje a princip nejlepších zájmů dítěte je zde již výslovně vyjádřen v zásadě 2: (...) *Nejvyšším měřítkem zákonodárné činnosti v této oblasti je zájem dítěte a zásadě 7: Nejlepší zájmy dětí mají být vůdčími zásadami pro ty, kdož odpovídají za výchovu a vedení dítěte; (...)*.⁴ Nadále se však jedná pouze o deklaraci, která neobsahuje žádný mechanismus kontroly dodržování obsažených pravidel jednotlivými státy.

Klíčová mezinárodní úmluva v oblasti práv dětí, Úmluva o právech dítěte z roku 1989 (dále jen "Úmluva"), je již principem nejlepších zájmů dítěte prodchnuta a zjevně se jedná její o vůdčí princip.⁵ Nejčastěji je v této souvislosti zmiňován čl. 3 Úmluvy, podle kterého *(z)ájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány*.⁶ Z textu Úmluvy explicitně neplyne, co jsou nejlepší zájmy dítěte, obsah pojmu lze však dovozovat částečně z ostatních práv dítěte zaručených Úmluvou. Z těch nejdůležitějších jmenujme právo na rovné zacházení (čl. 2), právo na život (čl. 6), právo znát své rodiče a být jimi vychováván (čl. 7), právo dítěte na vyjádření názoru a na to, aby jeho názoru byla věnována patřičná pozornost (čl. 12), právo na svobodu myšlení, svědomí a vyznání (čl. 14). Obsah nejlepších zájmů dítěte dle úmluvy lze zjednodušeně vyjádřit tak, že dítě by mělo být vychováváno ve stabilním, citovém prostředí, ideálně oběma biologickými rodiči a cílem jeho výchovy je vytvoření autonomního jedince s pozitivním a zvědavým přístupem k svému dalšímu vývoji.⁷

³ (...) *men and women of all nations, recognizing that mankind owes to the Child the best that it has to give, (...)*

⁴ Principle 2: (...) *In the enactment of laws for this purpose, the best interests of the child shall be the paramount consideration. Principle 7: (...) The best interests of the child shall be the guiding principle of those responsible for his education and guidance.*

⁵ Viz COHEN, Cynthia Price. The Developing Jurisprudence of the Rights of the Child. St. Thomas Law Review, Vol. 6, 1993-1994, s. 19

⁶ *In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.*

⁷ VAN ROSUM, Wibo. The clash of legal cultures over the 'best interests of the child' principle in cases of international parental child abduction. In Utrecht Law Review, Volume 6, Issue 2 (June) 2010, s. 37.

Text Úmluvy implikuje, že zájmy (zájem) dítěte, jsou předním a nikoliv však jediným rozhodujícím hlediskem při jakékoliv činnosti osob uvedených v čl. 3 Úmluvy.⁸

Princip nejlepších zájmů dítěte nalezneme výslovně vyjádřen v celé řadě dalších dokumentů mezinárodního práva, vytvořených na úrovni různých mezinárodních organizací, jako je Rada Evropy,⁹ nebo Haagská konference mezinárodního práva soukromého.¹⁰

S ohledem na rozsah příspěvku, se blíže budeme zabývat pouze Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (dále "EÚLP").¹¹ Důvodem je jednak skutečnost, že v evropském prostoru se jedná vzhledem k jejím kontrolním mechanismům o klíčovou lidsko-právní úmluvu a dále také fakt, že v jejím textu zcela absentuje vyjádření ochrany nejlepších zájmů dítěte. Evropský soud pro lidská práva (dále "ESLP") však dospěl k závěru, že závazky signatářských států vyplývajících z článku 8 EÚLP (právo na soukromý a rodinný život), je třeba vykládat ve světle skutečnosti, že nejlepší zájmy dítěte jsou v rámci koherentního rodinného práva stavěny do popředí.¹² Podle ESLP existuje široký konsensus, i v rámci mezinárodního práva, že ve všech rozhodnutích týkajících se dětí musí být jejich nejlepší zájmy předním hlediskem.¹³ ESLP tak obvykle stojí před posouzením, zda byly odpovídajícím způsobem vyváženy "soupeřící" zájmy. Přitom, zájmy dítěte mohou, v závislosti na jejich povaze a

⁸ K tomu blíže např. FORTIN, Jane. *Children's Rights and the Developing Law*. Cambridge : Cambridge University Press, 2005, s. 39.

⁹ Např. sdělení č. 66/2000 Sb. m. s., Evropská úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí (čl. 5, čl. 10), sdělení č. 54/2001 Sb.m.s., Evropská úmluva o výkonu práv dětí (čl. 1, čl. 6, čl. 10), sdělení č. 91/2005 Sb.m.s., Úmluva o styku s dětmi (preambule, čl. 4, čl. 5).

¹⁰ Např. sdělení č. 34/1998 Sb., Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (preambule); sdělení č. 43/2000 Sb. m. s., Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (čl. 1 bod a) Úmluvy); sdělení č. 14/2001 Sb. m. s., Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (preambule)

¹¹ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

¹² (...) *the community as a whole has an interest in maintaining a coherent system of family law which places the best interests of the child at the forefront*. Citováno dle rozsudku ESLP ze dne 22. 4. 1997, X, Y and Z v. Spojené Království (stížnost č. 21830/93).

¹³ Rozsudek ESLP ze dne 6. 7. 2010, Neulinger and Shuruk v. Švýcarsko (stížnost č. 41615/07), sec. 135.

významu, převážit nad zájmy rodičů.¹⁴ ESLP tak výslovně uvedl, že rodiči nemůže být ve smyslu čl. 8 EÚLP umožněno, aby uplatňoval vůči dítěti opatření, která by poškodila zdraví dítěte nebo jeho vývoj.¹⁵

Zájmy dítěte se podle ESLP skládají ze dvou složek. Na jednu stranu mají být vztahy dítěte s jeho rodinou udržovány, vyjma případů, kdy se konkrétní rodina ukáže nezpůsobilá. Tudíž rodinné vztahy mohou být přetrženy pouze za velice výjimečných okolností, přičemž musí být učiněno vše pro zachování osobních vtaů nebo pro obnovení rodiny.¹⁶ Na druhou stranu je v zájmu dítěte zajistit jeho výchovu ve stabilním prostředí.¹⁷ Nejlepší zájmy dítěte, z vývojového hlediska, budou záviset na rozmanitých individuálních okolnostech, posuzovaných v každém jednotlivém případě.¹⁸ V tom spočívá úkol státních orgánů, přičemž jim náleží v této oblasti určité *margin of appreciation*. Státní orgány přitom nesmí ponechat stranou ani přání dítěte.¹⁹

3. PŘÍSTUP PRÁVNÍ TEORIE K PRINCIPU NEJLEPŠÍCH ZÁJMŮ DÍTĚTE

Historicky se zásada nejlepších zájmů dítěte konstituovala především v oblasti práva upravujícího rozhodování o svěření dítěte do výchovy některého z rodičů, především v případě zániku manželství.²⁰ Teorie i praxe volala po opuštění zákonných pravidel, podle nichž byly děti svěřovány rodiči v závislosti na věku a pohlaví.²¹ Důvodem pro

¹⁴ Rozsudek ESLP ze dne 8. 7. 2003, Sahin v. Německo (stížnost č. 30943/96), sec. 66.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ K tomu shodně také stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2010 č. Cpjn 202/2010, nález Ústavního soudu ze dne 6.9.2011, sp. zn. II.ÚS 2546/10 nebo nález Ústavního soudu ze dne 13.7.2011, sp. zn. III.ÚS 3363/10.

¹⁷ Rozsudek ESLP ze dne 6. 7. 2010, Neulinger and Shuruk v. Švýcarsko (stížnost č. 41615/07), sec. 136 a tam uvedené odkazy na další judikaturu.

¹⁸ Tamtéž, sec. 138.

¹⁹ Rozsudek ESLP ze dne 9. 6. 1998, Bronda v. Itálie (stížnost č. 22430/93), sec. 62

²⁰ V podmínkách USA srov. MNOOKIN, Robert H. Child-custody Adjudication: Judicial Function in the Face of Indeterminacy. *Law & Contemporary Problems*, 1975, Vol. 39, No. 3, s. 230-240 nebo WOODHOUSE, Barbara Bennett. Child Custody in the Age of Children's Rights: the Search for a Just and Workable Standard. *Family Law Quarterly*, 1999, Vol. 33, s. 1-22.

²¹ Typickým příkladem je § 142 ABGB, dle kterého měly být chlapci do 4. roku a děvčata do 7. roku opatrovány a vychovávány matkou, poté měl otec právo žádati vydání dětí. K tomu shodně např. FLIEDER, Karel. Vyhovuje

změnu měla být právě ochrana dětí. Tak dr. Flieder na stránkách časopisu Právnik z roku 1913 uvádí, že *(v) nynější době, kdy uplatňuje se všude vždy více heslo, že pro posuzování a upravování poměrů rodinných především **blaho dítěte** a jeho prospěch na zřeteli nutno míti*. V důsledku toho došlo tzv. I. dílčí novelou obecného zákoníku občanského k úpravě znění § 142 obecného zákoníku občanského, podle nějž měl soud o péči a výchově dětí rozhodovat *se zřetelem k **zájmům dětí*** a *(...) změní-li se poměry, může soud, nejsou vázán dřívějšími svými opatřeními nebo dohodami manželů, učiniti nová opatření, nutná v **zájmu dětí***.²² Princip nalezl své vyjádření také v dobové judikatuře.²³ Skutečnost, že promítnutí principu nejlepších zájmů dítěte do legislativy v této oblasti přinesla velmi omezené účinky na praxi, ponechme pro účely tohoto příspěvku stranou.²⁴ Jinak se ale československá odborná literatura k principu nejlepších zájmů dítěte příliš nevyjadřovala a nechávala jej stranou. Například prof. Krčmář v publikaci Rodinné právo z roku 1920 princip ochrany dětí a jejich zájmů nezmiňuje vůbec.²⁵

Ani změny v oblasti rodinného práva, které po 2. světové válce přinesl zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, nepřinesly širší akceptaci principu zájmů dítěte v oblasti rodinného práva. Přesto např. kolektiv autorů v učebnici rodinného práva z roku 1961 uvádí v pasáži věnované zásadám sovětského rodinného práva, že *(n)existuje otcovská moc, nýbrž jen rodičovská práva; jež dlužno vykonávat výlučně v **zájmu dětí***.²⁶ Požadavek aplikace principu se zde objevuje výlučně ve vztahu mezi rodiči a dětmi. Mimoto se nadále setkáváme s

ustanovení § 142. o. z. obč. ohledně nezl. dětí dnešním poměrům? Právnik, 1913, ročník LII, sešit XIII., s. 25.

²² VESELÝ, Vilém; KAVALÍR, Jiří; PIVOŇKOVÁ, Marie. Obecný zákoník občanský a souvislé zákony (podle stavu ke dni 1. ledna 1948). 2., nepatrně dopl. vyd. Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1948, s. 54.

²³ *Vůdčí zásadou při řešení otázky u koho mají býti manželské děti vychovávány, jest jen jejich zájem a prospěch, tělesný i mravní, ať jsou naživu oba rodiče nebo jen jeden z nich*. Cit. dle ROUČEK, František; SEDLÁČEK, Jaromír. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935, s. 750.

²⁴ K tomu blíže KORNEL, Martin. Kritéria pro rozhodování o výchově nezletilého dítěte. Právní fórum, Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. č. 7, s. 281-287.

²⁵ KRČMÁŘ, Jan. Právo dědické; Právo rodinné. Praha : Všehrd, 1919, 1920.

²⁶ KNAPP, Viktor (ed.). Právo rodinné. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 1961, s. 169

aplikací principu především v oblasti rozhodování o výchově nezletilých dětí v souvislosti s rozvodem manželství.²⁷

V průběhu následujících let začíná být princip zájmů dítěte akceptován jako vůdčí zásada rodinného práva. Josef Glos v publikaci *Právo rodinné z roku 1970* uvádí, že za jednu ze zásad rodinného práva lze označit *ochranu manželství, rodiny, matky a dítěte socialistickou společností a jejím státem* a dále, že *(k) zájmům dítěte přihlídně soud při rozhodování kterékoli věci týkající se dítěte (...)*.²⁸ Prof. Radvanová v roce 1976 uvedla, že celý zákon o rodině *vychází myšlenky nejširší společenské ochrany zájmů nezletilých dětí*.²⁹

Zásadním příspěvkem k otázce principu nejlepších zájmů dítěte z období po roce 1989 je v české literatuře práce prof. Hrušákové *Dítě, rodina a stát z roku 1993*.³⁰ Práce zastává přístup, že zájem dítěte je pojmem, jehož obsah nelze v právním předpise vymežit, když uvádí, že *(k)onkrétní právní normy tento pojem sice často obsahují, nikde však nevymezují, co je jím třeba rozumět (a je třeba na tomto místě podotknout, že to ani učinit nemohou), ale navíc jej užívají v různých souvislostech*.³¹

Z nedávné literatury se k principu nejlepších zájmů dítěte obsáhle vyjádřil prof. Jílek v práci z roku 2011.³² Podle něj má zásada nejlepších zájmů dítěte substantivní i procesní obsah a plní především interpretační funkci a funkci kontroly.³³

Angloamerická odborná literatura dlouhodobě podrobuje princip nejlepších zájmů konstruktivní kritice.³⁴ Zásadní výtky směřují k

²⁷ ELIÁŠ, Josef a kolektiv. *Právní postavení mládeže v Československé socialistické republice*. Praha : Academia, 1966, s. 96 a násl.

²⁸ GLOS, Josef (red.). *Právo rodinné*. Praha : Orbis, 1970, s. 29.

²⁹ RADVANOVÁ, Senta. *O rodině, manželství a dětech*. Praha : Panorama, 1978, s. 155.

³⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Dítě, rodina a stát*. Masarykova univerzita: Brno, 1993, s. 19-24.

³¹ Tamtéž, s. 21.

³² JÍLEK, Dalibor a kolektiv. *Studie o právech dítěte : implementace zkušeností dobré praxe ve vzdělávání v oblasti práv dětí ve Švýcarsku do podmínek ochrany práv dětí v České republice*. Brno, Boskovice : Česko-britská o.p.s., 2011, s. 59 a násl.

³³ Tamtéž, s. 60-61.

³⁴ MNOOKIN, Robert H. *Child-custody Adjudication: Judicial Function in the Face of Indeterminacy*. *Law & Contemporary Problems*, 1975, Vol. 39, No. 3, EEKELAAR, John. *The Interests of the Child and the Child's Wishes: The Role of Dynamic Self-Determinism*. *International Journal of Law, Policy and Family*, 1994, Vol. 8, Numb. 3, PARKER, Stephen. *The Best Interests of*

vágnosti a neurčitosti pojmu a riziku pokoutného oslabení práv rodiče.³⁵ Jako aplikační řešení nabízí poměřování zájmů všech osob dotčených v konkrétní situaci. Dle Eekelaara by měla být všechna možná řešení vážena z pohledu "újm" a "prospěchu", které mohou jednotlivým členům rodiny možná řešení přinést.³⁶ Úkolem soudu pak je, aby zvolil řešení, které co nejméně poškodí zájmy rodičů a zároveň nepoškodí zájmy dítěte. Problémem zůstává, že není možné vědecky kalkulovat, jaké řešení je pro budoucnost dítěte lepší než jiné.³⁷ Soud, ani jiné orgány, však nesmí rezignovat na tuto snahu a spokojit se s vágním prohlášením o tom, že konkrétní zvolené řešení je v zájmu dítěte bez dalšího.

4. PRINCIP NEJLEPŠÍCH ZÁJMŮ DÍTĚTE V ČESKÉ LEGISLATIVĚ

Není pochyb o tom, že současné české právo s principem nejlepších zájmů dítěte pracuje. Hojně jej zmiňuje judikatura,³⁸ ale projevuje se i v textech zákonných předpisů. Především zákon o rodině princip reflektuje v řadě svých ustanovení.³⁹ Činí tak bohužel nekoncepčně a často odlišným způsobem. Mimo výslovně stanoveného kritéria zájmu dítěte pro některá rozhodnutí týkající se dítěte (např. § 62 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině (dále "ZOR")) se setkáváme s i s ještě neurčitějším vymezením. Příkladem může být § 24 odst. 2 ZOR, podle nějž *(m)aji-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí, daným zvláštními důvody*. Kriterium zájmu dítěte někdy doprovází další kritéria, u kterých však není jasné, jak se od samotného zájmu dítěte liší. Podle § 26 odst. 2 ZOR, kdy má být dítě svěřeno do společné nebo střídavé výchovy obou rodičů, *je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby*. Znění tohoto ustanovení vyvolává tudíž

the Child - Principles and Problems. International Journal of Law, Policy and Family, 1994, Vol. 8, Numb. 1,

³⁵ K tomu blíže FORTIN, Jane. Children's Rights and the Developing Law. Cambridge : Cambridge University Press, 2005, s. 248.

³⁶ EEKELAAR, John. Beyond the welfare principle. Child and Family Law Quarterly, 2002, Vol. 14, s 243-244. Cit. dle FORTIN, Jane. Children's Rights and the Developing Law. Cambridge : Cambridge University Press, 2005, s. 249

³⁷ K tomu blíže KORNEL, Martin. Soudce a rozhodování o nezletilém dítěti. In LAVICKÝ, Petr; SPÁČIL, Jiří. Macurův jubilejní památník. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 231-237.

³⁸ Z recentní judikatury např. Nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2010, sp. zn. II.ÚS 405/09, nález Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2010, sp. zn. I.ÚS 2661/10 nebo nález Ústavního soudu ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. III.ÚS 3007/09

³⁹ K tomu shodně HRUŠÁKOVÁ, Milana. Dítě, rodina a stát. Masarykova univerzita: Brno, 1993, s. 21-23.

otázku, zda zajištění potřeb dítěte je kritérium vyloučené z pojmu zájem dítěte. Nedomníváme se, že by tomu tak bylo. Ostatně již v § 26 odst. 4 ZOR, který obsahuje demonstrativní výčet složek zájmu dítěte, nalezneme některá kritéria týkající se zajištění potřeb dítěte (životní poměry rodičů, hmotné zabezpečení ze strany rodičů). Pak je ovšem zřejmě nadbytečné, aby bylo kritérium lepšího zajištění potřeb dítěte v textu ustanovení zahrnuto. Mimoto používá ZOR singulár (zájem dítěte - např. § 26 ZOR, § 62 ZOR) a plurál (zájmy dítěte - např. § 31 odst. 2 ZOR), aniž by bylo zřejmé, zda a jaký je mezi zájmem a zájmy dítěte rozdíl.

Vytýkané nedostatky bohužel zcela neodstranil ani návrh nového občanského zákoníku (dále "NOZ"),⁴⁰ který částečně problematické znění shora uvedených ustanovení přejímá (např. § 748 NOZ má svůj předobraz v § 24 odst. 2 ZOR).

5. ZÁVĚREM

Rozhodování soudu, jiných státních orgánů anebo rodičů, ve věcech nezletilých dětí, nemůže být ze své podstaty založeno na principu matematického vzorce, do kterého dosadíme proměnné a dle výsledku s dítětem naložíme. Tuto skutečnost má reflektovat právě princip nejlepších zájmů dítěte, který poskytuje možnost širší diskrece a individuálního přístupu ke každému dítěti. V tomto směru můžeme existenci toho principu přivítat.

Problém ale spočívá v tom, že obdobně jako u jiných právních principů, není možné založit rozhodování ve všech věcech pouze na tomto principu. Právní principy mají pomáhat právo interpretovat, řešit složité případy (*hard cases*) nebo zaplňovat mezery v právu.⁴¹ Nejsou však příliš vhodné k tomu, aby na nich bylo založeno rozhodování všech případů určitého typu.

Problém demonstruje v českých reáliích například nevhodné využívání různých forem náhradní rodinné výchovy pro děti. Jakkoliv by měly soudy při rozhodování o dětech ocitnutých se v ohrožení, volit co pro děti co nejšetrnější řešení, není prakticky problém rozhodnutí o svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby, pěstounské péče nebo i ústavní výchovy odůvodnit velice vágně odkazem na ochranu zájmů nezletilého dítěte. Takové rozhodnutí bude mít sice vady spočívající např. v jeho nepřezkoumatelnosti nebo špatném

⁴⁰ Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, od 2010, VI. volební období, sněmovní tisk č. 362, Vládní návrh na vydání zákona Občanský zákoník. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=362&CT1=0>. [cit. 9. 12. 2011]

⁴¹ K tomu např. KÜHN, Zdeněk. Aplikace práva ve složitých případech : k úloze právních principů v judikatuře. Praha : Karolinum, 2002, s. 138 a násl. nebo TRYZNA, Jan. Právní principy a právní argumentace : k vlivu právních principů na právní argumentaci při aplikaci práva. Praha : Auditorium, 2010, s. 224-266.

vyhodnocení zájmů nezletilého a nemělo by tudíž obstát při přezkumu v rámci opravných prostředků. Neurčitá právní norma, odkazující pouze na abstraktní zájmy dítěte, může k přijímání takových rozhodnutí velmi jednoduše svádět. Zákonodárce by proto měl velmi pečlivě u jednotlivých typových věcí týkajících se nezletilých dětí upravit pravidla pro jejich rozhodování, přičemž princip nejlepších zájmů by měl být jakousi generální klauzulí umožňující v odůvodněných případech odchýlení od standardního řešení.

Literature:

- COHEN, Cyntia Price. The Developing Jurisprudence of the Rights of the Child. *St. Thomas Law Review*, Vol. 6, 1993-1994,
- EEKELAAR, John. The Interests of the Child and the Child's Wishes: The Role of Dynamic Self-Determinism. *International Journal of Law, Policy and Family*, 1994, Vol. 8, Numb. 3
- ELIÁŠ, Josef a kolektiv. Právní postavení mládeže v Československé socialistické republice. Praha : Academia, 1966
- FLIEDER, Karel. Vyhovuje ustanovení § 142. o. z. obč. ohledně nezl. dětí dnešním poměrům? *Právník*, 1913, ročník LII, sešit XIII.
- FORTIN, Jane. *Children's Rights and the Developing Law*. Cambridge : Cambridge University Press, 2005
- GLOS, Josef (red.). *Právo rodinné*. Praha : Orbis, 1970
- HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Dítě, rodina a stát*. Masarykova univerzita: Brno, 1993
- JÍLEK, Dalibor a kolektiv. *Studie o právech dítěte : implementace zkušeností dobré praxe ve vzdělávání v oblasti práv dětí ve Švýcarsku do podmínek ochrany práv dětí v České republice*. Brno, Boskovice : Česko-britská o.p.s., 2011
- KNAPP, Viktor (ed.). *Právo rodinné*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 1961
- KORNEL, Martin. Kritéria pro rozhodování o výchově nezletilého dítěte. *Právní fórum*, Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. č. 7,
- KORNEL, Martin. Soudce a rozhodování o nezletilém dítěti. In LAVICKÝ, Petr; SPÁČIL, Jiří. *Macurův jubilejní památník*. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 231-237
- KRČMÁŘ, Jan. *Právo dědické; Právo rodinné*. Praha : Všehrd, 1919, 1920
- KÜHN, Zdeněk. *Aplikace práva ve složitých případech : k úloze právních principů v judikatuře*. Praha : Karolinum, 2002
- MNOOKIN, Robert H. Child-custody Adjudication: Judicial Function in the Face of Indeterminacy. *Law & Contemporary Problems*, 1975, Vol. 39, No. 3
- PARKER, Stephen. The Best Interests of the Child - Principles and Problems. *International Journal of Law, Policy and Family*, 1994, Vol. 8, Numb. 1

- RADVANOVÁ, Senta. O rodině, manželství a dětech. Praha : Panorama, 1978, s. 155
- ROUČEK, František; SEDLÁČEK, Jaromír. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935
- TRYZNA, Jan. Právní principy a právní argumentace : k vlivu právních principů na právní argumentaci při aplikaci práva. Praha : Auditorium, 2010
- VESELÝ, Vilém; KAVALÍR, Jiří; PIVOŇKOVÁ, Marie. Obecný zákoník občanský a souvislé zákony (podle stavu ke dni 1. ledna 1948). 2., nepatrně dopl. vyd. Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1948
- VAN ROSUM, Wibo. The clash of legal cultures over the ‘best interests of the child’ principle in cases of international parental child abduction. In Utrecht Law Review, Volume 6, Issue 2 (June) 2010
- WOODHOUSE, Barbara Bennett. Child Custody in the Age of Children’s Rights: the Search for a Just and Workable Standard. Family Law Quarterly, 1999, Vol. 33

Contact – email
mkornel@seznam.cz